

METODINĖ PRIEMONĖ FILMUI

„19 876 ŽINGSNIŲ AUŠVICE/ BIRKENAU“

APTARTI

„19 876 žingsnių Aušvice/ Birkenau“

Tema: Holokaustas.

Metodas, tinkantis šiems dalykams: etikai, tikybai, istorijai, psichologijai, klasės valandėlei.

Filmas skirtas: 1-3 ir 4–6 klasės mokiniams (9–12 metų).

Susijusios teisės: teisė į individualybę, teisė į neliečiamybę, teisė išpažinti tai, ką nori.

UŽDAVINIAI:

- Susipažinti su istoriniu kontekstu (Antrasis pasaulinis karas, Holokaustas, koncentracijos stovyklos).
- Suteikti aptarimo dalyviams galimybę pasidalyti emocijomis išgyventomis po filmo, išsakyti savo jausmus.
 - Pakalbėti apie prievartos ir žiauraus elgesio padarinius.
 - Leisti suvokti skaudžią istorinę patirtį, ugdyti aukštesnius mąstymo gebėjimus ieškant atsakymų į tam tikrus klausimus.

PASIRUOŠIMAS:

VEIKLŲ TVARKARAŠTIS:

UŽDUOTIS

LAIKAS

KOKIŲ PRIEMONIŲ REIKIA?

Pasiruošimas
filmo peržiūrai

Pasiruošta temas, rašiklis, popierius

Įžanga

Išdalijama dalomoji medžiaga su tam tikrais klausimais apie filmą

Vaikų supažindinimas
su sąvokomis, kurių
prireiks žiūrint filmą

Paruoštas rodyti filmas, kompiuteris, ekranas, multimedijų projektorius, popierius, tušinukai

Filmo peržiūra

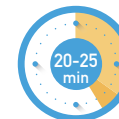
Pasiruošti klausimai ir būdai, kaip įtraukti kuo daugiau vaikų

Filmo aptarimas

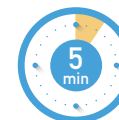
Pasiruošti klausimai ir būdai, kaip įtraukti kuo daugiau vaikų

Diskusija remiantis
filmu, užduočių
atlikimas

Paruošti klausimai ir būdai, kaip įtraukti kuo daugiau vaikų

Apibendrinimas

Patalpa / reikalingos priemonės: Geresnei atmosferai sukurti siūloma diskusiją vesti mokiniams sėdint ratu/puslankiu, kad galėtų vieni kitus geriau matyti ir bendrauti tiesiogiai. Prieš filmo peržiūrą reikėtų pasirūpinti pakankamu kiekiu rašiklių ir lentelėmis su klausimais. Prieš filmo peržiūrą reikėtų pasirūpinti pakankamu kiekiu lapų, rašiklių.

Taisyklės:

- kalbam po vieną
- gerbiam vienas kito nuomonę
- išklausome vieni kitus

(taisykles vertėtų vaikams priminti prieš pradėdant diskutuoti, paaiškinti ir padėti jų laikytis).

Filmo aprašymas:

„19 876 žingsniai Aušvice/ Birkenau“ – trumpo metro filmas, kuriame aiškiai pateikti faktai atskleidžia sudėtingas ir skaudžias Holokausto detales. Filme girdimi motinos ir jos vaikų balsai: tai leidžia labiau įsigilinti į jų pokalbius, įsijausti ir įsiklausyti. Jų pokalbis ir diskusija labai aiški, pasakojama, kas, kodėl ir kaip žudė romų ir žydų tautybės žmones per Atrąjį pasaulinį karą. Vaikų mintys yra labai aiškiai suprantamos, jie šneka viską matydami vaikiškomis akimis, be didelių perdėjimų ar paprastinimų.

FILME APTARIAMA PROBLEMA IR JOS KONTEKSTAI

Filme kalbama apie itin aktualią problemą: Holokaustą (galima paminėti ir prievartą, žmogaus asmens teisių išniekinimą).

Tai skaudus visai žmonijai istorinis įvykis. Filme kalbama apie tai, kiek žmonių ir kodėl buvo išžudyta Antrojo pasaulinio karo metais. Nevengiama paminėti, kad skriaudžiami ir myriop siunčiami buvo visi: kūdikiai, vidurinio amžiaus žmonės, senoliai ar negalią turintys žydai/romai. Todėl žiūrint filmą nuolat kyla klausimas, kodėl taip buvo elgiamasi? Kas paskatino tokį elgesį? Kodėl sunakinta tiek nekaltų gyvybių?

Taip pat filme atskleidžiama, kokią įtaką šiems baisiems įvykiams turėjo

fiureris Adolfas Hitleris. Minima, kad būtent jis paskatino šių įvykių eigą, tačiau kartu aukštino ir garbino savo tautą. Girdime, kad vaikai užduoda klausimą mamai: „Kodėl policininkai neuždarė žudikų?“ o ši atsako: „Jie manė, kad taip elgtis buvo teisinga“. Iš to kyla klausimas, kodėl prievarta ir žiaurus elgesys nebuvo stabdomas? Kas paskatino žmones manyti, jog toks jų elgesys pateisinamas? Kodėl niekas neįstengė tam pasipriešinti?

Be to, iš filme pasakojamos istorijos galime suprasti, kad didžiausią kančią patyrė žydų tauta. Taip pat galime pastebėti, kad aukštinami ir garbinami buvo arijų rasės žmonės. Kuo jie buvo „ypatingi“? Kodėl būtent žydai turėjo patirti šį siaubą? Kas ir kodėl buvo prieš juos nusiteikę? Minimas ir jų tikėjimas, valgymo, gyvenimo įpročiai/ypatumai. Iš to kyla klausimas, ar galima žmones smerkti dėl jų kitoniškumo?

PASIRUOŠIMAS FILMO PERŽIŪRAI:

Ruošdamasis filmo peržiūrai ir aptarimui, moderatorius turėtų žinoti, kaip apibūdinti kai kurias svarbias sąvokas, pristatyti istorinius įvykius.

Žydai – semitų tauta, gyvenanti Izraelyje ir pasklidusi pasaulyje;

Romai – čigonai, dažniausiai sėsliai gyvenanti tauta.

Holokaustas - žydų tautos genocidas, nacistų vykdytas Antrojo pasaulinio karo metais.

(genocidas - masinis gyventojų grupių naikinimas dėl rasės, tautybės, religijos ar visuomeninės padėties.)

Antisemitizmas - neapykanta, priešiškus žydams.

Adolfas Hitleris - Vokietijos diktatorius 1933-1945m., nacionalizmo ideologas ir vadovas, sukėlęs Antrąjį pasaulinį karą. Įsakė vykdyti Holokaustą.

Koncentracijos stovykla – prievartinė darbo stovykla – kalėjimas. Žmonių naikinimo (mirties) stovyklos buvo teroro įrankis, priemonė vergų darbui išnaudoti, ištisoms gyventojų grupėms sunaikinti. Daugybė tokių stovyklų buvo įkurta hitlerinėje Vokietijoje ir jos okupuotose teritorijose.

Aušvico koncentracijos stovykla - šalia nedidelio **Osvencimo miestelio**, kuris pasaulyje geriau žinomas vokišku **Aušvico** pavadinimu, nacistai buvo įkūrę didžiausias koncentracijos stovyklas. Buvusi **Aušvico koncentracijos stovykla**, kurioje dabar

įrengtas muziejus, yra maždaug už 55 km nuo Krokuvos. Osvencimo ir Bžežinkos koncentracijos stovyklose iš viso buvo nužudyta apie **1,5 mln. žydų** ir kitų tautybių žmonių.

Antrasis pasaulinis karas – didžiausias karas žmonijos istorijoje, trukęs nuo 1939 iki 1945 metų. Į šį karinį konfliktą buvo įsitraukę dauguma pasaulio valstybių, įskaitant visas didžiąsias. Karas nusinešė apie 58 mln. žmonių gyvybių, iš jų net 6 milijonai buvo žydų.

Holokaustas (masinis žydų naikinimas)

Radikalus antisemitizmas prasidėjęs Antrajam pasauliniam karui peraugo į masinį žydų naikinimą – Holokaustą. Manoma, kad iki Antrojo pasaulinio karo Europoje galėjo gyventi apie 8 mln. žydų tautybės asmenų, po karo jų liko vos apie 2 milijonus. Holokaustas buvo vykdomas visose okupuotose

teritorijose, ypač aktyviai jis vyko Rytų Europoje, nes čia gyveno daugiausia žydų. Tačiau Suomijoje, Danijoje, Vatikane, Italijoje, Bulgarijoje ir Vengrijoje masinio žydų naikinimo faktiškai nebuvo, nes vietos gyventojai protestavo prieš jų naikinimą ir išvežimą į koncentracijos stovyklas. *Holokaustą vykdė specialiosios paskirties SS daliniai ir vietiniai kolaborantai*. Tai yra vienas iš skaudžiausių žmonijos istorijos etapų, kurio simboliai, reikšmė, religinė prasmė neprarado aktualumo praėjus daugiau nei 70 metų.

Pagrindinės Holokausto priežastys

- Antisemitizmas buvo vienas svarbiausių nacistinės ideologijos požymių.
- Siekiai pasisavinti žydų turtą.
- Vietinių gyventojų abejingumas žydų likimui.

(papildoma tinkama, svarbi informacija: <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2011-09-23-20-klausimu-ir-atsakymu-apie-holokausta/69274>).

Adolfas Hitleris

**DETALUS METODO APRAŠAS (VEIKSMAI IŠ EILĖS)
FILMO PERŽIŪROS IR APTARIMO METU**

Metodo pritaikymas klasėje:

Filmas trunka trumpiau nei viena akademinė valanda, siūloma pirmąjį aptarimą padaryti iš karto po peržiūros. Norint, kad aptarimas būtų giles-

nis ir išsamesnis, antrą pamoką galima skirti istoriniams faktams analizuoti, pasirinkus konkrečių žmonių istorijas, nagrinėti žydų prisiminimus, likusių gyvų žydų istorijas. Taip pat galima pasvarstyti apie prievartos padarinius, ką galima padaryti, kad tai būtų sustabdyta, kaip su tuo kovoti?

IŽANGA

Prieš filmo peržiūrą svarbu padaryti trumpą įžangą ir pristatyti filmą mokiniams. Trumpai papasakoti apie Antrąjį pasaulinį karą, Holokaustą. „Filme girdėsite pasakojimą apie žydų ir romų naikinimą per Antrąjį pasaulinį karą. Bus paminėta, kas, kaip ir kodėl taip žiauriai elgėsi su šiomis tautomis“. Galima dar plačiau papasakoti, kodėl kilo karas, pristatyti Adolfo Hitlerio asmenybę. Paskatinti vaikus įsigilinti į girdimus faktus ir juos pasižymėti, nes jų prireiks kitai užduočiai.

Prieš pradėdant žiūrėti filmą, kiekvienam vaikui galima išdalyti lapus su papildomu tekstu ir klausimais po jais.

FILMO APTARIMAS – įspūdžiai apie filmą, detalios instrukcijos, klausimai:

Pirmiausia, pasibaigus filmui, vaikams duodamos dar kelios minutės pamąstyti apie kilusius klausimus, ko jie norėtų paklausti draugų, kas jiems buvo neaišku, įdomu, kaip jie jautėsi, ką suprato žiūrėdami filmą. Galbūt ką nors jau žinojo, ką išgirdo naujo? Tuomet mokytojas pasiima kamuoliuką, meta kuriam nors vaikui ir leidžia išsakyti savo mintį, užduoti klausimą.

Mokytojas apibendrina išgirstas mintis, atsako į vaikams rūpimus klausimus. Galima užduoti šiuos klausimus:

- Kokios Holokausto priežastys ir padariniai?
- Kodėl prievarta yra nesuderinama su žmogaus teisėmis?
- Ką kiekvienas visuomenės narys gali padaryti, kad nebūtų nesantikos?

Tada visi vaikai gauna lapus su tekstu ir klausimais.

DILEMŲ SPRENDIMAS:

Perskaičius tikras žmonių, gelbėjusių žydus, istorijas leisti vaikams įsijausti, susitapatinti, padiskutuoti apie šias situacijas, aptarti pateiktus klausimus.

1. Klimavičių ir Bajerčių atsiminimai:

1941 m. hitlerininkams okupavus Lietuvą ir liepos bei rugpjūčio mėnesiais prasidėjus masinėms žydų žudynėms, Alytaus ligoninės gydytojas Ovsejus Belkinas kreipėsi pagalbos į Aleksandrą Našliūniene, toje ligoninėje dirbusią akušerę. Aleksandra ir jos vyras Alfonsas Našliūnas, Žemės ūkio mokyklos direktorius, suteikė Belkinų šeimai prieglobstį, įrėngė jiems slėptuvę ir visokeriopa globoją, bet vieta buvo nesaugi – žemės ūkio mokyklos teritorijoje gyveno aukšto rango vokiečių karininkai, todėl po kurio laiko Ovsejui Belkinui su žmona Rašele ir dukrele Šeina teko ieškoti kitos slėptuvės. Dukrai buvo rasta vieta kaime, o tėvus – Ovsejų ir Rašelę – sutiko priimti Alytaus mokytojų seminarijos mokytojo-inspektoriaus Konstantino Bajerčiaus šeima. 1967 m. Sofijos Binkienės išleistoje knygoje „Ir be ginklo kariai“ išspausdinti mokytojo K. Klimavičiaus prisiminimai apie gydytojo Ovsejaus Belkino šeimos gelbėjimą: „Gydytoją ir jo žmoną reikėjo pervesti per Alytaus tiltą, bet iš abiejų galų stovėjo vokiečių sargyba. Buvo nutarta tiltą pereiti temstant. Bajerčienė žengė su Belkinu, o šių eilučių autorius – su gydytojo žmona. Tai buvo pavojingas žygis, bet jis baigėsi sėkmingai: vokiečiai į dvi poreles nekreipė ypatingo dėmesio. Konstantinas Bajerčius ir jo žmona Magdalena savo namuose miškingoje vietoje vyrą ir žmoną Belkinus išslapstė apie dvejus metus. Mokytojų šeimai buvo nelengva rūpintis bėgliais – okupacijos pradžioje Magdalena Borutaitė-Bajerčienė pagimdė kūdikį, tad jam tėvai turėjo skirti pagrindinį dėmesį. Aktyvi Bajerčių padėjėja buvo jų namų darbininkė M. Bielienaitė-Pečiulaitienė, ji saugojo bėglius nuo svetimų akių. Kai Belkinai slapstėsi pas Bajerčius, maistu ir vaistais jiems padėjo Stefanija Haškerienė. Paprastai maistą nešdavo Jurgita Haškerytė (Misikienė). Toliau gyventi pas Bajerčius Belkinams darėsi pavojinga, tad reikėjo rasti kitą vietą. Tuo rūpinosi Stefanija Haškerienė, mokytojai Klimavičius ir Gavelis, gydytojas Petrovas. Jie Belkinus taip pat rėmė pinigais, produktais ir vaistais. Belkinams buvo rasta slėptuvė Vangelionių kaime pas Petrą Pečiulį, kur jie ir sulaukė karo pabaigos. Ovsejus, Rašelė ir Šeina (Gražina) Belkinai po karo apsigyveno Vilniuje.“ Konstantinas Bajerčius apdovanotas Žūvančiųjų gelbėjimo kryžiumi 1998 metais, Maksimilijonas Haškeris, Stefanija Haškerienė ir Jurgita Haškerytė-Misikienė 2000 metais, Petras Pečiulis 1992 metais, o per šią ceremoniją Žūvančiųjų gelbėjimo kryžiumi apdovanojami Alfonsas ir Aleksandra Našliūnai bei Magdalena Bajerčienė, kurių vaidmuo gelbėjant gydytojo Ovsejaus Belkino šeimą irgi buvo labai reikšmingas.

2. Antano Balčikonio prisiminimai:

Drauge su Mina buvo Abramus Gordonas ir jauna kaunietė Libala (pavardė nežinoma). Minos Mirvisaitės tėvas Šabsas Mirvis, motina Chaja Palepskaitė-Mirvisienė, du broliai ir dvi seserys buvo nužudyti prasidėjus nacių okupacijai. Mina iš Kauno Aleksoto lagerio buvo išvežta darbams į lagerį netoli Panevėžio – tiesi kabelio. Iš ten ji pabėgo ir galiausiai pateko pas Balčikonius. Balčikoniai prisimena: „Atidarę duris, išvydome tris išsigandusius jaunuolius. Drebėdami iš baimės, jie prašė išgelbėti gyvybę ir suteikti prieglobstį. Situacija buvo labai sudėtinga, tai buvo gyvybės ar mirties klausimas. Nors ir buvo pavojinga, nutarėme rizikuoti ir priglausti tuos jaunuolius.“ Antanas Balčikonis priėmė visus tris bėglius. Kieme jis įrengė bunkerį, ir Mina Mirvisaitė su savo likimo broliais periodiškai jame slapstėsi, kol buvo išvyti hitlerininkai. Nacių okupantams pasitraukus, Abramus Gordonas įstojo į vieną Raudonosios armijos diviziją. Jis žuvo prieš pat karo pabaigą.

Klausimai dilemoms spręsti.

- Kaip būčiau pasielgęs Klimavičiaus ir Balčikonio vietoje?
- Ar būčiau rizikavęs dėl kitų? Ir slėpęs juos savo namuose?
- Ką galvoju apie jų poelgius?

APIBENDRINIMAS:

Diskusijos pabaigoje svarbu padaryti apibendrinimą. Geriausia remtis pačių mokinių išsakytomis idėjomis ir sudėlioti pagrindinius akcentus, kuriuos mokiniai turi išsinešti iš diskusijos.

Paprastai ne visi mokiniai nori dalyvauti. Gerbkite tai ir nespauskite vaikų pasisakyti, jeigu jie nenori.

Taip pat mokinių galima paprašyti pasakyti du esminius žodžius, kokių emocijų sukėlė filmas.

PASIŪLYMAI TĘSTINUMUI:

Po filmo peržiūros mokiniams galite pasiūlyti pagalvoti tema: „Ko moko žmoniją ši istorijos pamoka?“ Ir paprašyti namie parašyti trumpą apmąstymą, remiantis istorine patirtimi, emocijomis, išgyventomis žiūrint filmą. Taip pat filmas tinka padiskutuoti apie empatiją, prievartą.

Metodiką rengė: Meilė Platūkienė